

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Na vrhuncu so.

(Iz učiteljskih krogov.)

Odkar je povabil ljubljanski škof (oziroma njegovi svetovalci) slovenske učitelje k duhovnim vajam, odkar so se zavedni slovenski učitelji odločno uprli tej zviti nakani klerikalne stranke, ki jih je hotela na ta način zvabiti v svoj tabor, zasejati med nje seme prepira in nesloge ter pomagati svojemu umirajočemu življenju k zdravju in moči, je vse naše klerikalno časopisje, ves klerikalni aparat v živahnem gibanju in delu! Od očeta »Slovenca«, ki je v zadnjih številkah poln obrekovanja, sumničenja, zabavljanja, škodaželnosti in nesramnega denunciranja slovenskih učiteljev, tja do kričečega paglavca »Domoljuba« — vsi ti umazani lističi so v poslednjem času polni infamnih člankov, listkov in notic, katerih besede kot ostrupljene pušice frče v vrste onih učiteljev, ki se ne bojé javno in brez hinavstva in hlinbe priznavati svojega svobodnega mišljenja in svoje goreče ljubezni do svobodne šole. V tej vrsti črnih naših sovražnikov seveda tudi vpije »Slovenski list«, ki ima kot suho strašilo na široki poljani in nervozno giblje svojo obrito brado. Vsa ta piškava vojska brusi orožje in se zaganja s strastno silo v naše vrste in v posameznike — v naše vrste zato, da bi jih raztrgala, v posameznike zato, da bi jim škodovala, pripravila ob ime in spoštovanje in — če bi šlo — tudi ob kruh!

Kako obrezujejo gosja peresa! Od Andreja Kalana do Antona Koblarja — vsi večji in manjši, bolj ali manj brihtalni politiki in politikuni — stikajo glave, drsajo po nedolžnem papirju, kujejo članke, pozvedujejo tuintam, kje bi se dobil kdo, da bi kaj izdal. Črne sence švigajo okolo redakcije klerikalnega časopisja, kujejo verige in lance, spone in jarme, da bi nas zakovali vanje, in naše učiteljstvo in šolstvo upregli v klerikalni voz!

In še več! Pri gospodu očetu Lenartu in katehetu Kržiču, ki na zlo sedita v deželnem šolskem svetu, podaja roka roki kljuko. Kako bi vendar napravila ta dva gospoda, da bi razgnala to liberalno učiteljstvo! Treba bi hudičevih otokov, da bi se na njih pokorili liberalci — učitelji! Treba bi šole na Grintovcu, na Mangartu, na Kleku, da bi poslali tamkaj v pregnanstvo one, ki se drznejo dvigniti glas proti klerikalnim lovcom!

In kako znajo! Kar pišejo črni vojskovodje, to hočejo podtakniti učiteljem, o katerih sanjajo, da so priskočili v njihov tabor! A povemo jim tudi brez ovinkov, da ni v njihovem taboru niti onih trideseterih, ki so bili pri duhov-

nih vajah, in če bi vedeli klerikalni gospodje, da so se udeležili nekateri duhovnih vaj iz vseh drugih namenov, nego iz prepričanja, potem bi se tudi več tako ne širokoustili in jih ne obkladali s »poštenimi, značajnimi in vernimi učitelji« — med tem, ko privoščijo nam, ki nismo hinavci, nazivek »podlih, surovih in neolikanih liberalcev!«

Gospoda, mi se prav dobro poznamo, in kot na dlani je naše slovensko učiteljstvo pred nami!

A na vrhunec nesramnega, najpodlejšega obrekovanja in najdebelejših laži se je pospel zadnji »Domoljub« — list, ki ga beró preprosti ljudje. »Domoljub« na prvih štirih straneh naravnost ščuje slovensko ljudstvo proti učiteljstvu, ga hujska proti šoli in mu neti plamen sovraštva do šole in učiteljstva! Ta številka »Domoljuba« bi morala biti prav za prav zaplenjena, zakaj nikakor ni izključeno, da ne bo doseglo nje infamno pisarenje pri zaslepljenih kmetiških stariših uspeh, da bodo vohunili za učitelji, da bodo gledali na vsak njih korak, da bodo vse, kar storé, imeli za slabo in zlo, da bodo v vsem delovanju njihovem videli grozno liberalno pošast, ki hoče požreti slovenskim šolam poštenje in vero, da bodo navajali k vohunstvu svojo deco, ki bo s hinavskim obrazom prežala v šoli na vsako učiteljevo besedo, na vsako njegovo kretnjo.

»Slovenec« nas je imenoval dekle liberalne stranke, »Domoljub« nas imenuje našemu spolu primerno hlapce liberalne stranke in pravi, da kot taki razdiramo rodbinsko življenje, ne priznavamo katoliške vere, odgajamo deco v brezverstvu in uničujemo kmetiški in obrtni stan. Za Boga svetega, to smo hudiči, ne pa ljudje! A »Domoljub« povemo v hinavsko lice, da laže kot cigan, da je tako pisanje falotsko in lumparsko! Da, to trdimo odločno in zavestno in ne bojimo se nikogar in ničesar. In vprašamo se, kako more pisati blagoslovljena roka take ostudne laži, kakor je trditev, da je »Zaveza« sovražnica krščanskega ljudstva, zlasti kmetiškega stanu, kako more taka roka pred oltarjem prijemati telo Kristusovo, ako piše tako vnebovpijoče laži! — Odgovorite!

Pa tudi dokažite svojo trditev, gospoda! Veste, da se lahko vzame človeku čast in poštenje — zato znate lagati; a tudi morda veste, da se težko vrne, kar se vzame. Ogromno večino slovenskega učiteljstva ste zadeli v najsvetejša njegova čutila. Onemu narodu, med katerim deluje blagoslovljeno in srečonosno, ga

kažete kot njegovega največjega sovražnika, ker mu hoče vaša laž iztrgati iz srca vero do Boga in ljubezen do naroda. A v resnici je slovensko učiteljstvo verno in s požrtvovalnimi silami deluje za blaginjo slovenskega ljudstva. In to ljudstvo hujskate proti nam, hujskate ga na nečuven način! »Domoljub« piše: »Torej ne več po katoliški veri, ampak na »drug način« bodo sedaj učitelji vzgajali mladino! Ta drug način nam je znan: »Očitno brezverstvo, sramotenje cerkve in »prosta ljubezen!« Kaj porečete vi na to, katoliški stariši, za to brezverski učitelj, ne vpraša!« — — Ogorčeni smo plunili pri teh besedah!

Ali še nesramnejše je to, ker piše »Domoljub«, da smo bili proti onim učiteljem, ki so se udeležili duhovnih vaj zato, ker so prejeli pri duhovnih vajah sv. Rešnje telo ... Zahtevamo kar naravnost, da nam pove lažnivec »Domoljub«, kdaj smo to trdili, ali govorili, ali pisali? Dokler nam tega ne dokaže, mu ostane pečat lažnivosti, podlosti in hudobnosti očitno vtisnjen na čelu! Takrat, ko so si izmislili tiste duhovne vaje, smo brez ovinkov izrazili svoje mnenje in misli o njih in smo trdili, da so zgolj politički eksperiment. Niti z eno črko se nismo dotaknili vere — no, pisali smo le, da vsak lahko opravlja duhovne vaje zase doma, da se ni treba kazati svetu kot farizejem, temveč da se ravnajmo po besedah Kristovih, ki je dejal, da se zapri v sobo in moli zase! — Tako je učil Bog, in božji nauk nam menda vendar še danes več velja, nego ukrepi in nastave vseh ljubljanskih doktorjev svetega pisma!

Laž so tudi te besede: »Sicer so že (to smo mi »liberalci«) prej preganjali, sramotili in obrekovali one učitelje, ki so si ohranili katoliško zavest ...« Samo en slučaj nam povejte, ki dokaže vašo trditev! Mi vam jih povemo lahko več, iz katerih je razvidno, da so klerikalci preganjali učitelje, ki se niso slepo vdali njih volji, in ki niso hoteli biti njih orodje. Ako trdimo, da hoče klerikalstvo razdvojiti učiteljski stan, ne trdimo s tem, kakor piše »Domoljub«, da ga hoče razdvojiti katoliška cerkev, zakaj klerikalstvo ni bilo nikdar in ne bo identično s katoliško cerkvijo. Naše klerikalstvo, ki laže in obrekuje, ki izkorišča cerkev v politične namene, je v sramoto katoliški cerkvi! In proti takemu klerikalstvu smo, a ne proti Kristovi cerkvi. Ta združuje, a ne razdvaja, ta ljubi, a ne sovraži, ta vabi k sebi, a ne preganja. Naši klerikalci pa nas mečejo iz cerkve, ker nas hočejo siloma prepričati, da nimamo mi nič več vere, ker nas primerjajo nasproti ljudstvu s po-

gani, ki so preganjali kristjane, ker imenujejo našooliko pagansko, ker pravijo, da hočemo iz šole odstraniti križ, odpraviti krščanski nauk iz šol, iztrgati mladini vero iz srca in jo pripravljati na krvavo prekucijo, ki bo odpravila cesarje, državo, cerkev, lastninsko pravico in zakramente svetega zakona! Pravijo tudi, da prepovedujemo duhovnikom pouk v šoli, dasi je resnično samo to, da mnogi duhovnikikateheti ne opravljajo svojih dolžnosti! In tako dalje, in tako dalje...

»Domoljub« zbuja sovraštvo do šole tudi s tem, da piše: »Krščanski stariši, ki ste po postavi prisiljeni izročati svojo mladino učiteljem... Naš državni zakon je že itak čuden, ker trga otroke starišem iz hiše in ne povprašuje po istiniti potrebi... ker morate plačevati... Vi pa odločno zahtevajte, da oni, ki hočejo od vas (kakor da smo kozji pastirji) imeti take plače, morajo tudi za vaše koristi delati!...«

Povejte nam, kdaj, kje in kako smo delali zoper koristi ljudstva in mladine? Ali ni slovenske učiteljstvo docela izvrševalo svojih dolžnosti? Ali nismo vedno in povsod govorili in delali kot ljudski učitelji, kot katoliški učitelji? Ali smo do danes storili pri pouku, pri vzgoji kaj veri nasprotnega, s šolskimi zakoni in odredbami neskladnega? Ali poznate naše šolske knjige, iz katerih se uči mladina, in katere so spisali ljudski učitelji? — Ali poznate te pobožne knjige? — Potem govorite, sicer molčite in ne dražite ljudstva!

Dobro! Kdor je z vami, ne more biti z nami, in obratno! Imejte jih, saj jih ne bo dosti. Mi se bomo tem trdneje, v tem večji medsebojni tovariški ljubezni združili in z jasnim licem, s ponosno zročimi očmi bili boj, četudi žrtvujemo koga za svojo sveto stvar! Zlasti bomo govorili, delali in pisali z največjo brezobzirnostjo, kadar nam bo treba pobijati laži in obrekovanja. Najsi je tak boj težak, pa nas jači bolj in bolj, da bo končno naša vrsta močna in nepredorna, da si bo ob nji omajal in skrhal rožičke najhujši klerikalni kozel.

A — kakor rečeno — kdor je slep, naj gre med vas. Učitelji, ki ljubimo svobodo, ne bomo klerikalni gardi hlapci, in mislimo, da bo tudi malo učiteljic, ki bi vam hotele služiti za — dekle!

Luteranska dôba na Slovenskem.

V podrobni popis tiste dobe, ko je cvetelo luteranstvo, se zaradi pomanjkanja prostora ne moremo spuščati, ali reči se mora, navdušenje za večjo omiko bilo je tedaj močnejše, kakor je zdaj v naši dobi. Dosti so morali slov. plemiči dati tudi svojega premoženja za vojno proti Turkom, ali davkov na dvor deželnega kneza, ali vzlic temu so za slovenske knjige, ustanovitev šol imeli zmiraj radodarne roke. Bil je za naš tedaj še precejšnji, vsaj pa toliki narod, kakor je bil madjarski, velik čas; kdo ve, če bi ta čas ne bil popolnoma naše plemenitaše in meščane spravil do tega, da se popolnoma in trajno zavejo slovenskega svojega rodu ter bi, hranivši svoje dežele tako, da bi lahko naprej doma ostali, postavili naš in hrvaški narod na stališče, kakor ga

zavzemljejo danes Madjari. Imeli so v svoji sredi najboljše vojskovodje tedanje Avstrije, imeli v rokah denarne moči naših dežel, krepkega vojaka v slovenskem in hrvaškem kmetu, merodajni so bili v turških bojih, ali upogniti so se dali po deželnih knezih in njihovih svetovalcih, ko so Turki nehali prihajati v deželo, ko so kmeti se umirili. Največ vpliva v tem oziru pa je imel bavarski knežji dvor, iz katerega je bila soproga deželnega kneza Karola II. Ta Bavarka je bila duševni voditelj protireformacije, iz Bavarske so poslali jezuite v deželo, — ta kneginja je silila svojega soproga, da je preklical v verskem oziru luteranom dane obljube, po kojih so imeli plemenitaši in meščani prosto pot, si cerkve zidati in šole ter luteransko veroizpovedanje po augsburški konfesiji negovati. Legli so v grob Herbert Auersperg, koncem 16. stoletja v junaškem boju pri Budački blizo dolenske Vinice na Kolpi, Hans Ungnad na Württembergem in drugi trdni možje. Ko se je 16. stoletje proti koncu nagnilo, bili so stari naši boritelji za luteranizem že v grobeh, mlajši pa so le redko kakega pogumnega človeka v boj postavili. Tedaj je pri nas že moč plemenitaškega stanu precej pešala nasproti oblasti deželnih knezov, in da si ohranijo le-ti svoje gospodarsko stališče, so postali prijenljivi. In zraven so jim luteranski teologi, katere so za svet vprašali, kakor dr. Jakoba Andreja v Tübingu, ki jim je mej drugim pisal: »S silo se ne smejo gosposki zoperstavljeni, ker, če se mora Boga več ubogati, kakor ljudi, je vendar po luteranski veri dolžnost, da se v vseh političnih stvareh gosposki pokorijo. V potrpežljivosti je trpeti vse hudo, resnico pa zmiraj kviško držati in to v očigled temu, da Turki večjo svobodo v verskih rečeh puščajo, nego papeževi prijatelji.« »V tem, — piše zgodovinar Loserth, — da so ti »dobrosrčni kristjani« v innerösterreichu te nauke od besede do besede jemali, leži tudi vzrok njihovega toliko zdajšnjim ljudem nesramnega propadanja in zatona.« — Avstrijske deželne kneze je katoliška cerkev posebno podpirala, da zaduši luteranizem pred uhodom v Italijo in ti so to pomoč izrabljali v dosEGO absolutizma, t. j. njihove neodvisnosti od deželnih stanov. Tako je roka roko umivala. Deželni knezi so sedaj jezuitom dali prosto pot in ti so silo rabili. Povzročili so poulične pretepe mej katoliki in protestanti v Gradeu, Mariboru, Celji, da dobijo priložnost, deželnemu knezu svetovati, naj da zapreti luteranske cerkve; ovadjali so luterane, kar se je dalo, kot sovražnike knežev. — Madjarski protestantovski plemenitaši (ti so bili Calvinisti, po Calvinu, švicarskem reformatorju tako imenovani in so imeli mej drugim verski nauk, po kojem se je smelo nepravilni gospodi v bran postaviti) so s Turki, ki so to stoletje seveda tudi v njihovo deželo prišli včasih, mir sklepali. Turki so se dali pogovoriti. Pod Bockay in Bethlenom proti Rudolfu II. in papežu se je to storilo. Branili in ubranili so Madjari svoj protestantizem ter svojo politično konstitucijo proti španskemu absolutizmu kneza in papeža dalj časa. Še danes je do 3 milione protestantov na Madjarskem; ali kar je glavno, najboljše duševne moči tedanjega časa so ostale doma in ni jim bilo se izseliti in tako ni moglo toliko tujih ljudi se privleči v madjarsko deželo. Ves čas

naprej vidimo Madjare trdne in merodajne v svoji hiši in danes celo.

Naši in drugi avstrijski plemenitaši so bili augsburške konfesije. Ta konfesija pa je učila, kakor smo gori citirali po dr. Andreatu popolno pokornost knezu. To so deželni knezi vedeli. Ali bojazen, da se tudi slovenski posvetni stanovi s Turki združijo, jih je napotila, da so še ojestrejši proti luteranom postopali in preklicali, kar so prej dovolili.

Pa na Kranjskem bi še ne šlo tako hitro s pokatoličanjem, ko bi proti koncu 16. stoletja deželni knez ne bil Ljubljčanov si z novimi privilegiji pridobil, ki potem niso Tomažu Hrenu, tedajnemu ljubljanskemu škofu, v njegovem delu proti luteranstvu dosti ovir stavili. Ta Tomaž Hren je bil luteranskih starišev sin. Oče je bil bogat ljubljanski trgovec. Tomaž je bil do 24. leta sam luteran ter študiral posvetne nauke. A mož je hotel kaj veljati, uvidel je, da na Slovenskem zopet katolicizmu rože cvetó, prestopil je h katolicizmu, postal bogoslovec, in ker tedaj ni bilo kaj prida glav mej katoliškimi bogoslovci, postal je precej mlad škof. Hren je poklical jezuite na Kranjsko in proti luteranstvu silo rabil. Deželni knez ga je kolikor mogoče v tem podpiral. Razbil je sam oltar v luteranski špitalski cerkvi v Ljubljani. S silo je preganjal luteranske duhovnike ter šolnike, učitelje, in ko je videl, da se mu s silo od strani plemenitašev, meščanov ne odgovarja, — dobil je večjo korajžo, — zaprl je cerkve, sežgal luteranske prve slovenske knjige in zapiral žene in može, ki se niso dali pokatoličiti. Seveda, da ni pustil pokopati luterana na katoliškem pokopališču, da je luteranska pokopališča dal zakleniti, to se samo ob sebi razume. Tudi luteranski grobi so se odpirali in mrličii prosto metali. Metali so katoliški duhovniki, ko so zopet korajžo zadobili, luteranske mrličie čez zidovje pokopališč. To vse je še bilo milo. Drugod je protireformacija mesarila, jezuitje pa veselo zraven ploskali. (V tem boju jedne vere proti drugi se vidi, koliko je kaki veri na tem, kar o ljubezni do bližnjega, kar o tem uči, da se mora v miru in v spravljivosti živeti. Tista vera, ki ima več gospodarskih moči v svojih rokah, tista zmaga v tacihi bojih). Tako v prvi polovici 17. stoletja pri nas na Slovenskem luteranizem tla zgubi. Čez 100 let bilo je Slovenstvo luteranske vere. Kmet, meščan, plemenitaš, bil je pri nas luteran. Malo število ljudi je bilo katoliško ter malo število katoliških duhovnikov in ti še brez posla. Gorenjski kmet, danes vzor »katolika«, ki vse v farovž znese, bil je strasten luteran; nikjer drugod se ni prigodilo, da bi bil kmet rajši se izselil, kakor luteranstvo popustil; na Gorenjskem se je to dogodilo; dosti luteranskih gorenjskih kmetov je šlo v 17. stoletju na tuje. Pa tudi drugod je bil naš kmet vnet luteran. Če se pomisli, da ta naš kmet dotlej ni imel nobene šole, kakor ono hudega življenja, potem je to znamenje, da naš kmet tudi v verskih rečeh sam misli, če ga gospodarska reva misliti sili. Na Dolenjskem še danes zovejo Št. Jernej »luteransko vaso«.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Državni zbor. Jezikovne naredbe za Češko in Moravsko, ki so dale Nemcem pretvezo za njih obstrukcijo, so bile dne 17. t. m. razveljavljene. Za državno avtoriteto je to pravi Solferino ali Kraljevi Gradec. Naslednji dan se je sešel državni zbor. Vlada se mu je predstavila z izjavo, v kateri je obetala vsega vruga, v prvi vrsti pa to, da bo skušala vse Slovane vpreči v nemški jarem. Čehi so vlado jako neprijazno sprejeli. V dotični seji je bil izvoljen predsednikom dr. Fuchs. Za družega podpredsednika je nastal velik boj. Nemci so hoteli odstraniti dr. Ferjančiča. Volitev podpredsednikov se je vršila v petek. Izvoljena sta bila poljski poslanec Piętak in rumunski poslanec Lupul.

Demonstracije. Vsled jezikovnih naredeb so bile te dni v Pragi in na Češkem velike demonstracije proti vladi. V Pragi se je zbralo na tisoče ljudij in prišlo je do izgrediv. Policija je streljala mej demonstrante. Mnogo oseb je bilo ranjenih.

Zopet nove milijone zahteva vlada za vojaške namene. Nabaviti hoče novih kanon in za to potrebuje več sto milijonov, v tem, ko ljudje lakote umirajo.

Vojna v južni Afriki. Mej Angleži in mej kmetsko republiko Transval v južni Afriki je nastala vojna. Angleži se hočejo Transvala polastiti, toda Buri se ne vdajo. Vojna se vodi na dveh straneh in doslej imajo Buri srečo. Angleži so bili doslej povsod tepeni in Buri upajo, da jih popolnoma preženó iz južne Afrike, s čimur bi svetovnemu gospodarstvu Angleške zadali smrtni udarec.

Dopisi.

Iz Zagorja ob Savi, dne 16. septembra. Blagoslovljeni dopisun iz našega kraja, ki deluje s pomočjo »pasjih bičev«, se je zopet pokazal na površje in sicer v »Slovenskem listu« št. 36 in v »Slovincu« št. 229. V »Slov. listu« pisari: »Narodna Medvedova hiša je rojstni dom 'Sokola' in posojilnice«. Prez nje bi ne bilo o vsem tem in tudi ne o kraških čufarjih, (toraj tudi o Vašem pristašu ne!!) ne duha ne sluha v Zagorju. Zato vam hočem podati kratko črtico o rojstvu našega »Sokola«. Leta 1889. se je rodila ideja (pa ne v Medvedovi hiši) naj se ustanovi »Sokol«. In res so si potem prvoborniki izbrali Medvedovo hišo. O tem bi ga lahko najnovejši pristaši poučili, da sta »Sokola« ustanovila gospa Milačeva in gosp. Brce, župnik v Št. Lampertu. Dopisun tudi nadalje nekako trdi, da smo se Medvedovega kruha menda preobjedli. Take infamne laži morajo samo od hinavca priti, nikakor pa ne od poštenjaka. No, vsaj znamo, kako »škerjančki žvrgolé.« Danes kujejo gospo Medvedovo v zvezde, da je previdna gospodinja itd. A — svoj čas? No, takrat pa niso hoteli videti njenega plemenitega srca in njenih dobrih lastnosti, ampak so prav pošteno udrihali po previdni gospodinjji. Samo da bi mi Vam sedli na limance, kaj ne gosp. kapelan? Potem bi bili zadovoljni, če bi bil »Sokol« zagojzda, s katero bi ostale elemente zbijali v blaženo klerikalstvo. — Res izvrstno škofovo pridigo si upa kritikovati naš »falirani študent«, ki ni vreden, da bi prah oblizal iz škofovih črevelj. Joj! Kljub različnim po-

litičnim otročjem, vendar toliko razsodimo o škofovi res duhoviti pridigi, in čeprav nimamo lemenatarskih študij, vidimo vendar, da tu hočete izpirati rano, koja Vas boli.

Marsikateremu bralcu »Rodoljuba« se je gotovo že primerilo, da je strl lep oreh, v katerem je mesto jadrca, kojega se je že veselil, našel le nekoliko puste črvojedine. In prav tako je z zadnjim kapelanovim dopisom v »Slovincu« št. 229. Stvarno odgovarjati na »Slovenski Narod« in »Rodoljub« ne more ta junak, zato je jecljaje ponavlja nekaj izrazov iz navedenih listov, ter povzdiguje tukajšnjega postajenačelnika g. Sterleta; češ, da nadkriljuje z izobrazbo in skušnjami zagorske liberalce, in da ga ti črtijo, ker ni hotel z istimi izreči prokletstva (!!) nad Medvedovo hišo. — Kdo bi se temu ne smejal, g. Sterle in tudi drugi predobro vedó, v čem je iskati vzroka. Kapelan tudi vedno pisari o bojkotu Medvedove hiše. Zakaj pa njegov gori omenjeni pristaš hodi veliko rajši v drugo restavracijo, mesto k Medvedovi mami? V svojem dopisu, s katerim gotovo misli, da je razpršil peščico onih, ki svojega prepričanja nočejo hinavsko zatajiti, se spodtika nad izleti »Sokola«, kateremu na čelu sta dva kraška čufarja, kojih surovosti in brezobzirnosti je že vse sito. Ko bi imel kapelan s svojim pristašom le trohico pojma o surovosti in brezobzirnosti, bi kaj takega gotovo ne pisal. Moj namen ni, ju zagovarjati, toda vsakdo, ki ju pozna, mora nepristransko priznati, da je tako pisarenje nesramno obrekovanje. No, pa kaj se naš kaplan za to zmeni, četudi koga blati, samo da se prikupi svojim pristašem ali našim odpadnikom. — Hvali se kapelan tudi s tombolo kmetijske podružnice ter smeši nje osamelega predsednika. Gospod kapelan, zakaj pa nočete o seji nič omeniti, koja je bila avgusta meseca, ko ste Vi predlagali kmetijski družbi, oziroma nje centrali nezaupnico? Seveda, pred letom sta z gospodom Pircem, ravnateljem kmetijske družbe, jo oživotvorila in letos mu hočete pa že nezaupnico dati. — A častno so vrgli Vaš hinavski predlog. In tudi tu niste mogli rešiti svoje viteške časti, ampak ste ostali še nadalje »vitez prežalostnega spomina«. Tu smo videli, koliko zaupanja imate pri kmetih, in če boste še nadalje tako postopali, boste pa še pri onih par izgubili zaupanje, ki so še na Vaši strani. Res je, da je bilo pri tomboli zelo veliko ljudi. Ali res je tudi, ko bi se Škerjanec ne umešaval, bila bi podružnica v gmotnem oziru veliko na boljšem in ako je društvenikom kaj na tem ležeče, bodo gotovo potrebno ukrenili. Da pa kapelan zasmehuje domačine, posestnike, to ni več drzno, ampak infamno in radovedni smo, kako dolgo bode knezoškof to še trpel. G. Škerjanec, letako naprej in število posestnikov, ki niso hoteli letos dati bire, se drugo leto gotovo izdatno pomnoži. Kapelan tudi predbaciva beračenje za »Narodni dom«. Od česa pa živi kaplan? Ali je menda že pozabil, da je tudi on po Zagorju beračil? Dalje, ali ne berači tudi njegov najvišji gospodar, knezoškof za nebodigatreba »konvikt«. To naj si kapelan zatakne na klobuk.

Prizanesel ni ta junak tudi poštarju in njegovemu upravniku. Očita jima nekako kršenje uradne tajnosti. Tudi teh dveh gospodov ne bodem zagovarjal, ker za to so poklicani drugi, ki bodo o tem razsojevali, toliko pa vendar morem reči, ako bi Škerjanec in njegova najnovejša pristaša vedela o kakovem neredu na tukajšnjem poštnem uradu, ne bi bila čakala »Slovenca« št. 229, ampak nesel bi bil eden, ki ga voznja nič ne stane vse pri- tožbe osebno v Trst. Najbolj pa kapelančka peče posojilnica. Ako bi se bilo posrečilo njegovim pristašem jo dobiti v svoje roke, ustanovil bi bil Škerjanec lahko konsumno društvo, in zidal hišice. Zato si misli, tudi to morem počiti. O zavodu, o katerem se do danes še nikdar nič slabega ni slišalo, in ki uživa popolno zaupanje, katero tudi povsem zasluži, piše kapelan, da nazaduje. Od kod pa to on ve? Pogleda v knjigo nima, javno splošno mnenje je dobro, torej — **laže!** — Sram ga bilo! S posebnim ponosom zabelil je svoj ričet z zabelo, ki se zove »stavbinsko društvo«. Kakor da je že vse ugnal, naznanja, da je »stavbinsko društvo« kupilo zemljišče za 3200 gl. Res je, društvo kupilo je ta prostor, a dalo na račun samo 1000, reci entisoč goldinarjev, ostanek je obljubilo plačati po novem letu. Toraj že pri prostoru planter „puf.“ Kaj še bode! Kapelan vidi druge, ki agitujejo, a ne vidi sebe, ki mu tudi teče znoj z lic in zraven še kolo trpi, deloma ker oblazi vse, kjer čuti le kakov stotak, ki naj bi pomagal detetu skobacati se iz plenice, deloma ker mora revež prosjačiti podpore pri rudniku, na katerega je nedavno še grozno udrihal. Predbaciva liberalcem, »Sokolom« in drugim, da jim je »stavb. društvo« trn v peti. To ni res. Vsi, kateri vidijo kakove zanjke nastavljate ubogemu trpinu, ki se more boriti ob potu svojega obraza za vsakdanji kruh in od te pičle plače, ki mora še celo zraven stradati, se morajo protiviti Vašemu načrtu, ker delavec nima, da bi se zanje še pritrgoval! Ali imate srce za izsesanega delavca?? Kot krščanska blaga duša, se ne smilijo te uboge žrtve, koje boste prej ali pozneje materielno uničili. Še enkrat vas, delavce opozarjamo: bodite previdni in ne verjemite sladkim besedam, čeravno prihajajo z ust dušnega pastirja. Dokazali smo vam že v »Slovenskem Narodu« in »Rodoljubu« št. 13 s številkami, n. pr. če bi hišica stala tisoč goldinarjev itd. Zakaj pa tu molči kakor zid, vaš kapelan vse to javno prezira, kakor da bi njemu prav nič mar ne šlo? — Tu — odgovarjajte g. Škerjanec in dokažite nam, da smo »izdajalci« in »obrekovalci« naroda. Dobro veste, da to Vam ni mogoče, zato pa tolažite svoje verne ovčice. »Ej, piše se lahko kar hoče, vsaj papir je potrpežljiv«. A, nas pa ne pomirite s tem. Zato pa delavci, kateri imate kaj premoženja, ne razpolagajte z denarjem, vsaj lahko uvidite, da drugi s kapelanom vred nimajo kaj izgubiti. Zatorej gospod kapelan, ne bodite kakor sraka, ki se ponaša s pavovim perjem, ampak ostanite »Škerjanec« ali magari »krokar«, kar Vam bode gotovo še najbolj pristojalo.

»Radikalec«.

Domače in razne novice.

Občni zbor kranjske kmetijske družbe nadaljeval se bo dne 26. oktobra t. l. Ta dan pride do odločitve o usodi cvetočega, srečonosnega zavoda, ta dan se pokaže, bodo li kmetijski družbi gospodovali kmetovalci ali svedrci, bo li ta družba še nadalje kmetijska družba ali konsumno društvo. Svarimo vse napredne kmetovalce, naj se po agitacijskih manevrih ne dajo preslepiti, vse somišljenike pa opozarjamo, naj ljudstvo poučé o pogubnosti klerikalnih naklepov, in naj delujejo na kar možno najštevilnejšo udeležbo. Našim somišljenikom bo to toliko laglje, ker imajo za dokaz pogubnosti klerikalnih naklepov najprepričevalnejše dokaze. Treba se jim je samo sklicevati na dosedanje delovanje kmetijske družbe, na čudovite, od prvih strokovnjakov v državi priznane njene uspehe. Nas veseli napredek našega kmetijstva, in kdor ima količkaj razsodnosti, bo spoznal, da bi bil neodpusten greh in usodenosen udarec za vso deželo, zlasti pa za kmetški stan, ako bi se kmetijsko družbo odtujilo njenemu namenu in postavila v službo politične klike. Ako pride družba v roke klerikalcev, pomeni to popoln preobrat. Družba bo potem središče konsumnih društev, iz družbenih sredstev se bode pokrivala izguba teh ničvrednih zadrug in škodo bo imel kmet, toliko večjo škodo, ker v konsumno društvo spremenjena kmetijska družba gotovo ne bo več deležna tistih velikih podpor, katere zdaj uživa.

Beračenje brez konca in kraja! Zadnji pastirski list ljubljanskega knezoškofa je vso deželo silno presenetil. Kaj tacega še nismo doživeli! Škofovi harač, ki znaša »za vsako glavo po dva novčiča na četrt leta«, se kakor znano ni obnesel. Ljubljenci gospoda knezoškofa »v ogromni večini« so se novega davka kaj hitro naveličali, in zadnji čas krajcarčki za škofove zavode niti kapljati niso več hoteli. Tu in tam po farah, kakor v fari Raški na Dolenjskem, so se sicer vsakega četrt leta prikazovali škofovi eksekutorji, pobožni stari fantje, ki k nobeni devici več priti ne morejo, ter so posamezne gospodarje, ki dostikrat nimajo za sol, tirjali za »škofov denar«. Tem pobožnim fantom pa se je jelo jako slabo goditi, ker pri mnogi hiši dobili so mesto denarja — pikrih besed, o kojih se pa potem ni poročalo knezoškofu Antonu Bonaventuri! Virček, ki od pričetka ni posebno bogato tekel, je vsahoval in zatorej je bilo treba — pastirskega lista. Prečitavši ta pastirski list, spominjali smo se nehoté nadležnih beračev, ki z znanimi ranami na umazanih udih skušajo vpljivati na človeško rahločutnost. Ubogi narod, sedaj te bodo stiskali, kakor se stisne grozdje v preši; izsesavali te bodo, kakor izsesejo kobilice zeleno tratino v puščavi, in leta in leta bodeš plačeval svoj harač, kot ga je plačevala tlačena raja v skalnati Hercegovini turškim pašam! Ostudna je ta »fehtarija« in tako visokega cerkvenega dostojanstvenika kot je škof ljubljanski naravnost nevredna! Lepa perspektiva se nam tu odpira: razvilo se bo zistematično odiranje, in cerkvena oblast se bode zlorabljal v to, da se bode nižje naše ljudstvo kakor pravimo, iz kože devalo! Kaj tacega bi

se niti v Španiji ne dopuščalo. Samo dva krajcarja na četrt leta! S tem izrekom je hotel knezoškof Anton Bonaventura svoje zavode opravičiti, češ, vsaj se gre le za malenkost. Temu pa ni tako. Došli so nam od raznih strani dopisi, da so se po mnogih farah zadnjo nedeljo organizirali škofovi prosjaški uradi. Imena škofovih eksekutorjev naznanjala so se z lec z dostavkom, da bodo ti »možje pobiravci« škofove groše pobirali! Pri taci razmerah je prav lahko mogoče, da postane vsaj prva leta kakih 300.000 oseb žrtev škofovega davka. Ta davek prinašal bi na leto celih 24.000 gld. Ogromna svota, ki bi se sestavljala s krajcarjev, na kojem vsakem visi znoj najrevnejšega ljudstva! In kje so oporoke, za kojim se bodo naši kapelani kakor lačne hijene drvili! Kdor ima srce za narod, naj se temu odiranju vpre. Somišljenike po deželi pa prosimo, da ljudstvo poučujejo in je do prepričanja privedó, da je v resnici Bogu dopadljivo delo, če se škofovi eksekutorji mečejo pri vežnih vratih na plan zunaj hiše!

Klerikalni požari. Tudi v kmetških občinah se je v zadnjem času začelo prav veselo gibanje, celo v krajih, koder od stvarjenja sveta pa do naših dni niti vedeli niso, kaj so liberalci in kaj so klerikalci. Tak kraj je Brezovica pri Ljubljani. Do zadnjega časa je bila ta vas klerikalna. Toda duhovniško nasilstvo je postalo nezno in tako je prišlo do razpora. Te dni so se vršile občinske volitve. Stali so klerikalci proti liberalcem. Ljubljanski škof je poslal svojega subega bratca v to občino agitirat in glasovat mesto škofa, ki ima tam nekaj travnikov in je torej volilec. Pa vsa duhovniška agitacija ni ničesar pomagala in tudi škofov bratec ni ničesar opravil. Klerikalci so bili v drugem in v tretjem razredu premagani. Liberalci so zmagali z velikansko večino, a tudi prvi razred bi bili dobili, če bi ne bil brezoviški učitelj malo poprej šel v pokoj. — Ravno tako lepo ali še lepšo zmago je napredna narodna stranka dosegla v Slavini na Notranjskem. Zmagala je v vseh treh razredih in tako je Slavina, ki je bila dolgo časa klerikalna, postala zopet narodna trdnjava. — Tretji poraz v tem mesecu je zadel klerikalno stranko na Trati v Poljanski dolini. Pri občinskih volitvah so klerikalci v tretjem razredu zmagali, v drugem pa propadli. V prvem razredu so spravili dva svoja v občinski zastop. Pri volitvi župana so prvič za en glas pogoreli. Pritoževali so se na vse strani, pa ni pomagalo. Pri drugi volitvi sploh niso hoteli voliti. Pri tretji so bili primorani voliti, a dasi je tisti mož, ki so ga hoteli imeti za župana, sam zase glasoval, so spravili le osem glasov skupaj, in je bil izvoljen vrli in spoštovani narodni mož Martin Brence v Gorenji vasi za župana. Ubogi klerikalci!

Roparski umor. Dne 10. oktobra so našli ljudje pri dobravskem mostu blizu Kamne gorice mesarja Blaža Žvana iz Gorij ubitega in oropanega. Orožniki so dobili sled za morilecem in jeden orožnikov se je pripeljal v Ljubljano, kjer se je s pomočjo mestne policije posrečilo dognati, da je hišni posestnik in gostilničar Blaž Ravnik tisti, na katerega leti sum. Ravnik je doma iz Bohinjske Bele in 29 let star. Njegova preteklost je zelo sumljiva in

kaže se, da ima na vesti že precejšnje število hudodelstev. Preiskava, tekom katere je bil Ravnik peljan na Gorenjsko, je dognala, da je bil Ravnik v resnici tamkaj v družbi z Žvanom in da se je še isti večer pripeljal domov, dognala je pa tudi, da je Ravnik, ko mu je bila policija za petami, poskušal železniškega sprevodnika Jugovica podkupiti, naj bi pričal, da za devni dan ni bil na Gorenjskem. Vsled izpovedi prič ni dvomov v Ravnikovi krivdi.

Predrzen župnik. Iz Čemšenika se nam poroča, da se drzne ondodni župnik konfiscirati naš list. To je nesramnost, in dotičnik, kateremu se je to zgodilo, naj to naznani sodniji. Takim predrznim popom je treba na noge stopiti. Kdor komu kaj vzame, pa bodi tudi le »Rodoljub«, ne da bi lastnik dovolil, stori tatvino in spada v luknjo.

»Tukaj«. V novejšem času so prepovali oglaševati se pri kontrolnih shodih s slovensko besedo »Tukaj«. Zahteva se, da se morajo rezervisti oglaševati z nemško besedo »gir«. Kdor se slovenski oglasi, tistega kaznujejo brezobzirno. Kadar bo vojska, takrat bodo pa milo beračili, naj slovensko ljudstvo pomaga in takrat bodo dobro znali slovenski.

Znorel je kapelan pri D. M. v Polju g. W russ. Svoj čas je bil ta siromak jako imeniten dečko, ali pozneje je postal tercialec. Menda se mu je že tedaj začelo mešati.

Lepa policija. Pred celjskim sodiščem se vrše zadnji čas skoro vsak dan obravnave radi izgredev povodom obiska Čehov v Celju in radi napadov in žaljenj Slovencev in Čehov. Pri teh obravnavah se je postopanje celjske policije in celjskega magistrata postavilo v pravo luč. Pri teh obravnavah so bili namreč mej drugimi obsojeni županov sin, razni mestni uradniki in tudi nekateri policaji. Upamo, da spravijo slovenski poslanci to stvar v drž. zboru na razgovor.

Nesreča. Dne 7. t. m. našli so na potu od Škofje Loke k Sv. Katarini 56letnega posestnika Florjančiča mrtvega. Ker je Žvanov morilec Ravnik sorodnik Florjančičeve žene, se sumi, da je Ravnik morda tudi temu možu pomagal na oni svet. Kdor kaj ve o tej stvari, naj se oglasi pri sodniji.

»Lovec je zajčka ustrelil«. V stanovanju gozdnarja Antona Jedličke na graščini Herberstein pri Sv. Ivanu na Štajerskem sta se igrala gozdarjev deček in hčerka neke sosedé »lovec in zajček«. Nakrat je počil strel. Ko sta prihiteli materi v sobo, je ležala deklica s prestreljeno glavo sredi sobe mrtva, 7letni deček pa je držal v roki še kadečo se puško. »Lovec« je ustrelil »zajčka«!

Vojaški beguni. V Borovnici so orožniki dne 8. t. m. prijeli tri fante, ki so hoteli odriniti v Ameriko, ne da bi bili prej deležni največje radosti tega življenja, vojaškega službovanja. Orožniki so fante izročili ljubljanskemu sodišču.

Kupčevalec z deklicami. Prejšnji teden so ujeli v Trstu Jos. Schneiderja, ki se je izdajal za železniškega inženerja iz Švedske. Ta je kupčeval z dekleti; pri njem so našli precejšnjo svoto denarja. Deklice, ena iz Švice in dve Korošici, ki so ga spremljale, in katere je hotel Schneider odposlati v Jaffo, so dobile zopet svojo prostost.

Ljubavna tragedija v Kastvu. Blizu

Kastva službujoči učitelj g. H. Milneršič se je bil zaljubil v kastovsko učiteljico gđ. Elizabeto Šepičevo. Snubil jo je, ali dekletu ni mož ugajal in zato je ponudbo odbila. Milneršiča je to grozno jezilo, in sklenil je, se maščevati. Te dni je učiteljica obiskala svoje stariše v Rukavcu in se potem peš, v spremstvu svoje tete in dveh prijateljic, vrnila v Kastav. V bližini pokopališča sv. Lucije planil je nakrat izza nečega grma Milneršič z revolverjem v roki. Gospč. Šepičeva in njene spremljevalke so se Milneršiča tako prestrašile, da so glasno kričeč zbežale. Milneršič je stekel za gospč. Šepičevo, jo zgrabil za roko in kličeč »Kad nečes, da budeš moja, nečes biti ni za drugoga« ustrelil nanjo trikrat iz revolverja. Težko ranjeno dekle je Milneršič pustil ležati v prahu sredi ceste in je pobegnil. Teta in prijateljici nesrečne učiteljice so se za nekaj časa vrnile in našle gospč. Šepičevo brez zavesti ležati v prahu in v krvi. Odnesele so jo v Kastav, kjer je zdravnik dr. Stebasta konstatiral, da sta dve krogli zadeli gđ. Šepičevo. Jedna krogla bi bila postala smrtonosna, a je na srečo zadela ob kost modrca. Ranjeno dekle so prenesli v bolnico na Reko. Primarij dr. Gorsic je naslednja dneva srečno odstranil oba projektila, ki sta zadela gospč. Šepičevo, in upa, da jo reši smrti. Milneršič se je po atentatu sam oglasil pri orožnikih in jim naznanil storjeno hudodelstvo. Peljali so ga v Volosko, od koder ga je okrajno sodišče odpravilo k deželnemu sodišču v Trst.

Grozen samomor. Nad Rojanom proti Opčinam našli so nedavno mrtvega 54letnega pekovskega mojstra Josipa Pečenka iz Trsta. Mož si je bil obleko polil s petroljem in jo potem užgal. Našli so ga popolnoma zgorelega. Kaj je Pečenka gnalo v smrt, še ni pojasnjeno.

Češka umetniška razstava. »Jednota umelcov výtvarnych« priredi v Pragi od 14. oktobra do 21. novembra razstavo čeških obrazovalnih umetnikov. Doslej je priglasičenih že 90 del. Razstave se udeležijo tudi prvaki češke umetnosti, Hynais, Myslbe, Ženišek in Pirner. V spomladi priredijo češki umetniki zopet veliko razstavo. Društvo čeških umetnikov si hoče sezidati svoj dom, v katerem bode prirejalo svoje razstave. Češki umetniki so jako delavni in vztrajni ter so vsled tega dosegli že velik uspeh. A kako je pri — nas?

Pijana opica. V neki žganjariji v New-Yorku je imel lastnik privezane opice na precej dolgem lancu. Ta opica je bila pravcati tovariš pijancev, ki so postajali v žganjariji in je tudi z njimi vred popijala in brila norce. Nekega dne je pa jeden gostov predaleč tiral »tovarišijo« z živalijo in jej dal preveč opojne pijače. Žival se je upijanila, potem pa zgrabila po neki steklenici ter udarila z njo svojega »prijatelja« tako močno po glavi, da se je ta kar zgrudil. Gospodar je priskočil in hotel kaznovati opico, pa tudi v njega se je zaletela in ga oklestila s steklenico. Drugi gostje so hoteli pomiriti žival, a ogrizla in opraskala je vse do krvi. Šele policiji se je posrečilo, pijano opico zvezati in jo ukrotiti. Na tem slučaju se vidi, kako nevarno je opice puščati do žganja!

Tiralnica za Crispijevim sinom. Rimsko državno pravdnštvo je izdalo tiralnico za najstarejšim sinom bivšega ministra-predsednika, Crispija, Ludovikom Crispijem, ki je svojemu očetu pripravil že marsikatero bitko uro. Leta 1892. ga je dal oče, kakor dovoljuje to italijanski zakonik, ne-

kaj mesecev zapreti. Ko so ga izpustili iz zapora, se je seznanil z neko rimsko grofico. Poslednji so leta 1896. na nepoznan način izginili vsi — dijamanti. Preiskava je dokazala, da je javno mnenje morda imelo prav, ko je metalo sum na mladega Crispija, da je provzročitelj tatvine. Vsled takih neprijetnosti je zapustil domovino ter se nastanil v Argentini, kjer je dobil mesto v neki italijanski banki. Malo potem je zbežal z ženo svojega šefa v Urugway, kjer jo je pustil na cedilu, ko ni bilo več cvenka. Sedaj je skoraj dokazano, da je bil mladi Crispi zapleten v tatvino pri grofici Cellere. Vsled tega se je izdala tiralnica.

93letna grofica — prosjačica. V Temešvaru je živila dolgo vrsto let žena, ki se je živila doslej s pranjem in šivanjem. Danes pa ima že 93 let in je skoraj slepa. Zato se je obrnila do magistrata s prošnjo, naj jo podpira, da bo mogla živeti. In iz te prošnje pa je magistrat izvedel, da je prosilka vdova grofa Ivana Wichnerja, ter da je rodom pl. Szabo. Omožena je bila dvakrat. Prvi njen mož je bil trgovec, ki pa je kmalu umrl. Ker je bila krasotica, se je zaljubil vanjo poročnik pri kirasirjih, grof Wichner. Toda njegov oče, poveljnik kirasirskega polka, ni dovolil, da bi se oženil z vdovo. Ker je nastala takrat vojna, je šla mlada vdova kot marketendarica z zaročnikom v vojno. To je toli ganilo zaročnikovega očeta, da jima je dovolil poročiti se. In vojaški duhovnik ju je poročil z veliko vojaško slovesnostjo v taborišču. Toda sreča novoporočencev ni trajala dolgo. Že malo tednov pozneje sta bila v vojni ubita oče in sin, tako da je postala mlada žena drugač vdova. Potrta na duši in telesu se je vrnila v Temešvar ter si služila kruh s pranjem in šivanjem doslej, ko je 93letna starka.

Konec sveta so pričakovali te dni ljudje v angleškem mestu Winton. Sekta »Christadelphiancev« se je pripravila že na »potovanje v Jeruzalem«. Ljudje niso hoteli nič več delati, nego so le čakali konca sveta. Trgovci naročil niso več sprejemali. V mestu je vladala v nekaterih neomikanih krogih groza, in ljudje so molili kakor blazni. No, sveta le še noče biti konec, in Wintočani so zopet potolaženi.

Inteligenca delavstva. O napredku tovarniških delavcev v Ameriki, poroča se nekemu dunajskemu časopisu, da so v različnih tovarnah onkraj Oceana jeli razpisovati nagrade delavcem za vsako dobro idejo, ki se tiče zboljšanja in pospeševanja izdelkov dotične tovarne. Uredili pa so tovarnarji stvar na jako praktičen način. Delavec namreč zapiše misel, ki se mu zdi dobra, na papir s svojim podpisom in jo vrže v to odmerjeni prostor. Kar se je v teku vsakega meseca nabralo v nabiralniku, preuči in preskusi v to voljeni odbor, seveda veččakov, in potem določi tudi nagrade, ki se dotičnim delavcem javno in častno izročijo. Kako je to sredstvo za delodajalce in delavce koristno in plodonosno, vidi se najbolj iz dejstva, da je že samo v eni tovarni bilo v teku leta vporabljenih 1294 raznih večjih in manjših nasvetov delavcev. V drugih zopet je bilo vpoštevanih 579, od katerih so jih praktično zamogli porabiti 372. Da so delavci dotičnih tovarn lahko ponosni na svoje uspehe, se razume. Kako s ponosom zre delavec na stroj, ob katerem dela že vrsto let, in ki v eni ali drugi napravi in popravilu nosi znak inteligentnega duha njegovega! In pri nas? Kako marsikateri nadarjeni delavec se molče sedaj mora dati vporabljeni za stroj brez lastne volje in sodbe, in nima niti toliko pravice na splošnem delu, da bi smel izreči svojo misel. Kako radostno bi mu zasvetilo oko, ako bi videl vpoštevano po možnosti eno ali drugo idejo, ki bi služila v izboljšanje izdelkov in morda pripomogla tudi njemu do kakega priboljška. In vendar kako pristne misli ima naš slovenski delavec včasih zares, da se nehote vpraša, kako je to, da mi večinoma še hlapčujemo z delom svojih rok tujcu, mesto da bi vladali z duhom svoje delo.

Zavraten atentat žene na moža. V noči od 9. na 10. t. m. je ustrelil neki neznanec skozi okno mlina na mlinarja Avg. Ferenčiča v Stenjevcu. Mlinar je bežal močno poškodovan v stranski prostor. Drugi dan je žandarmerija začela preiskavo, ki je dognala, da je zločinec položil na okno mlina dinamit, hoteč razrušiti mlin in ubiti mlinarja. Na sumu je žena mlinarjeva, Ema Ferenčič, ter njen ljubimec Štefan Jež, katera je oblastvo odpeljalo v zapor ter izročilo sodnemu dvoru.

Jedna poskušnja zadostuje, da se prepričamo, kako nevarna sovražnica našim živcem in našemu srcu more biti bobova kava. Preiskave najznamenitejših poznavateljev človeškega telesa in zdravnikov so dokazale, da povzroča neki poseben kavini strup, zlasti, ako se enakomerno po malo uživa, počasno, gotovo oslabljenje živcev in srčnega toka. In vendar se more prav lahko odpraviti ta velika nevarnost za življenje in zdravje. Bobovi kavi naj se primeša spočetka jedna tretjina Kathreiner-Kneippove sladne kave, pozneje naj se vzame polovico bobove in polovico Kathreinerjeve sladne kave, in kava postane s to primesjo ne le okusnejša, milejša in prijetnejša, ker ima Kathreinerjeva sladna kava sama duh po bobovi kavi, temveč z njo se odpravijo popolnoma vse zdravju škodljive lastnosti bobove kave. Poskušnja se napravi prav kmalu. Kdor je pil le nekaj časa Kathreinerjevo sladno kavo namesto z bobovo kavo, ne more sploh nič več prenašati bobove kave, skuhanne na kak drug način. Ustavlja se temu odločno človeško telo, ki se je odvadilo kavinega strupa. Največji živčni nemir, bijenje srca in nesposobnost spanja so določna znamenja, kako silna nevarnost je tukaj skrita, in kateri izpostavljeni se gotovo nihče več noče, ako je enkrat že to poskusil.

Loterijske srečke.

Gradeo, 14. oktobra.	37, 26, 80, 41, 27.
Lino, 7. oktobra.	7, 39, 53, 1, 58.
Brno, 18. oktobra.	45, 21, 56, 6, 59.
Dunaj, 14. oktobra.	67, 51, 64, 82, 72.
Trst, 7. oktobra.	59, 17, 85, 6, 86.
Praga, 11. oktobra.	5, 61, 71, 85, 64.

Tržne cene v Ljubljani

14. oktobra 1899.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, 100 kg	9	20	Špeh povojen, kgr.	—	70
Rež, „	7	20	Surovo maslo, „	—	95
Ječmen, „	6	80	Jajce, jedno „	—	03
Oves, „	6	40	Mleko, liter „	—	04
Ajda, „	9	—	Goveje meso kgr.	—	60
Proso, „	10	—	Telečje „	—	60
Koruza, „	6	60	Svinjsko „	—	70
Krompir, „	2	30	Kostrunovo „	—	36
Leča, iktl. „	12	—	Piščanec „	—	35
Grah, „	10	—	Golob „	—	20
Fižol „	9	—	Seno, 100 kilo „	—	—
Maslo, kgr. „	1	—	Slama, „	—	—
Mast, „	—	70	Drva trda, klfr. „	—	—
Špeh svež, „	—	60	„ mehka, „	—	—

Kmetijska vinarska zadruga

v Vodnjanu v Istri

(Dignano, c. kr. drž. železnica)
priporoča

pristna vina

iz lastnih vinogradov, in sicer: črna in bela vina, refoskat, muškatele, rakijo v množini čez 3000 hektolitrov od 18 kr. in višje, postavljeno na postajo Vodnjan (Dignano).

Za veletržce po dogovoru cenejše.
Za pristnost in solidno postrežbo se jamči.

Za ravnateljstvo:

A. M. Pujman.

Glavna slovenska

hranilnica in posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

pisarna v Šelenburgovih ulicah hiš. štev. 3

v Ljubljani

sprejema in izplačuje večje hranilne vloge po 4½% obresti od dne do dne brez odbitka in brez odpovedi.

Za brezplačno pošiljanje denarja so položnice na razpolago. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Dr. Hudnik, predsednik.

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa **domače zavarovalne družbe prve vrste**. Poudarje pod „1.798“ Gradec, poste restante.

Suhe gobe

fižol, želod, razna žita in druge deželne pridelke kupuje po najvišji ceni

Ivan Majdič
v Kranju.

Vožnje karte in tovarni listi v

AMERIKO.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna

naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesionirana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

Red Star Linie

Dunaj IV., Wiednergürtel št. 20

ali pa

Anton Rebek

Kolodvorske ulice šte. 29 v Ljubljani.

Kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikoriij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, ki Vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: **Iv. Jebačinu** v Ljubljani.

Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Moja **notarska pisarna** ne nahaja se več na Križevniškem (Valvazorjevem trgu), temveč

na Rimski cesti št. 7

I. nadstropje, nasproti gostilni Lojzeta Zajca.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Ivan Plantan, c. kr. notar.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Naznanilo otvoritve nove trgovine.

Slavnemu občinstvu dajem najuljudneje na znanje, da sem odprl na novo **še jedno**

prodajalnico na drobno

z gvantrim blagom

v Špitalskih ulicah

tik frančiškanskega mosta, ravno nasproti svoje prve že obstoječe trgovine.

Isto sem bogato založil s prav dobrim, lepim in povse frišnim blagom, katerega bodem po najnižji ceni prodajal.

Zagotavljajoč, da se bodem vedno potrudil vse svoje častite odjemalce v njih popolno zadovoljnost postreči, prosim da me slavno občinstvo s svojim obilnim obiskom počastiti blagovoli.

Z velespoštovanjem

J. C. Mayer.